

## **EKSCEPCYJA** (31) *sb f*

Zawsze *ex-*; *-ti-* (18), *-cy-* (7), *-tii-* (2).

*Oba e jasne, a pochylone.*

*sg N* ekscepcyjã (6). ◇ *G* ekscepcyjéj (2). ◇ *A* ekscepcyjã (3). ◇ *pl N* ekscepcyje (8) [*w tym*: *-ę* (3), *-ae* (1),]. ◇ *G* ekscepcyj (5). ◇ *A* ekscepcyj(e) (1). ◇ *L* ekscepcyjach (2). ◇ (*lat.*) *sg N* exceptio (2). ◇ *pl N* exceptiones (2).

*Sł stp, Cn brak, Linde XVIII w.*

1. Wyjątek, warunek, ograniczenie, zastrzeżenie [*exceptio* – wyjęcie *Mącz 35d, Calep*; wymówienie *sobie czego, warowanie* – *exceptio Cn*] (5) : *Lecz wy Excepcye swoie przydawać/ á sobie ład nád Conciliámi zostáwacie. WujJud 157v; Cieplicámi iéy [francy] rátowác możem wśákóž nie zśtým vfániém/ áby Iłtnóść choroby tám tédy wyniść miálá/ gdyż ták głébkó zásiádlá/ że iéy zwiérzchówné rzeczy (Mercuryufzowi zázwdy exceptiá dawfzy) trudno dośiác máiá Oczko [40].*

*ekscepcyja od czego* (1): nie czynieliśmy żadnych głoź ani żadnych excepcyj od niego [*recesu piotrkowskiego*], *DiarDop 119.*

*ekscepcyja przeciw czemu* (1): Przeciwno temu Státutowi *exceptia. SarnStat 298 [idem] 123.*

2. *praw. Zarzut formalny, którym strona pozwana w toku procesu starała się udaremnić żądanie strony powodowej lub sprawę zawiesić na pewien czas; exceptio JanStat [odwłoka prawna, odłożenie sprawy – exceptio dilatoria Cn; uchrona prawna dla nienależytego Sądu exceptio translativa est cum non is agit quern oportet, aut non ea lege, crimine, quo oportet Cn; wybijanie się z prawa, Sądu – exceptio; wyjęcie w prawie, w ustawach, w umowach – exceptio in lege Cn]* (24) : *O Wybićiu rozmaitym/ kthorym fye pozwány stánawfzy do Práwá może od fpráwy Sądowej wyiáć/ iáko Láćinnicy zowá/ Exceptiones. (marg) odpor/ wyięcie/ odmowá. (–) EXCEPTIO to fye Polfkim ięzykiem rozumie/ odpor álbo przyczyná iáka słuźna/ prze ktorey zádanie álbo wthoczenie przeciw Perfonie/ może fye kto wybic od fpráwy Sądowej. A przynależy Excepcya ftronie pozwáney/ iáko replica to iéft odpor ná Excepcya ftronie powodney. GroicPorz s4v; EXcepcya iéft dwoiáka/ Iedná, kthora odwłacza tylko fpráwę ná inny słuźny čás wedle Práwá/ [...] Tę Láćinnicy zowá dilatoriam exceptionem, Druga iéft kthora gási y niźczy fpráwę [...] Tę Láćinnicy zowá peremptoriam exceptionem. GroicPorz t, s4v, oov; NA przypowiáftowym roku nie słužą Exceptię, okromia žeby przewód práwá był nieśłuźny. SarnStat 544; gdy trzy látá wynidá temu/ który zechce czynic o winę zá głowę/ iuž mu przekázi Pręscriptia/ y Exceptia pręscriptiiéy. SarnStat 611; SVMMOVNE ZEBRANIE WSZYTKICH EXCEPTIY. Exceptiones aliae sunt: Ex parte Iudicis. Ex parte Actoris. Ex parte Rei. Ex parte Procuratoris. Ex parte temporis co též pręscriptiá zowá. Ex parte fori, co Ewocátiá zowá. Ex parte inhibitionis. SarnStat 1288, 58, 768, 1171, 1172, 1279 (11); Stára pieśń Exceptie/ gwary/ dilácie: Noua emergentia: y áppellácie. Tymi dlužnik nárabia/ poko mu ich stawa KlonWor 73, 74.*

*ekscepcyja przeciw komu* (1): PRzeciwn powodowi ty fą Excepcye/ przes kthorych zádanie/ odporna ftroná może mu nie odpowiadác/ áni fye s nim w rzecz wdác. *GroicPorz t.*

*ekscepcyja w czym* (1): Aktor/ gdy čás vpátrzy/ może go przed Nas [...] przypozwác: którému niedopuszczamy żadnych exceptiy w tym/ iż nie w fwym Powiećie bywa mácan *SarnStat 906.*

*Szeregi:* »ekscepcja albo odwiedzenie stron od sądu« (1): EXCEPTIO. ALBO ODWIEDZIENIE STRON OD SĄDV. *SarnStat* 802.

»ekscepcja albo wyjęcie od prawa« (1): A Kto fie bierze ná iáką Exceptiá/ álbo wyjęcie od prává: [...] á nie dowiedźie: tedy tym co chciał wygrác/ tymże tráci. *SarnStat* 764.

3. *praw. Przepisy prawa mazowieckiego, które utrzymały moc prawną, mimo rozciągnięcia na Mazowsze przez Batorego w r. 1576 zasad koronnego prawa ziemskiego, tzw. ekscepta mazowiecke* (2) : Ktore to Exceptie/ ták iáko wyszeyer opifáne fą: My przerzeczony Król/ zá vsiłowániém Rycérstwá Mázowieckiego przez Połły ku nam ziązdu Wárfzáfkiého połláné wydáciemy im rofkazáli. *SarnStat* 1178.

*Zestawienie:* »ekscepcje województwa mazowieckiego« (1): OBiáfniáiąc y dekláruiąc Conſtitucią w Exceptiách Woiewódtwá Mázoweckiego/ w Toruniu na Séymie około Kmieci vczynioną: Vítáwiamy *SarnStat* 1154.

*Synonimy:* 1. wyjęcie, wymowienie, warowanie; 2. odmowa, odpor, wybicie, wyjęcie.

*Cf* **EKSCEPTA**

AK